

Nr 8.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. samt till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång.

Genom en den 16 januari 1953 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 29, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) L a g

om ändrad lydelse av 1 § lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 10 juli 1947 angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

1 §.

Då ersättning till vittne skall utgå av allmänna medel, skall resekostnadsersättning bestämmas enligt lägsta reseklassen i allmänna resereglementet samt med iakttagande i tillämpliga delar även i övrigt av föreskrifterna i samma reglemente. Ersättning för kostnad till uppehälle må utgå allenast i den mån vittnet kan antagas få vidkännas sådan kostnad och må för varje dag beräknas till högst *åtta* kronor eller, om utgift för nattlogi åsamkas vittnet eller domstolen eljest i särskilt fall med hänsyn till omständigheterna så prö-

Då ersättning till vittne skall utgå av allmänna medel, skall resekostnadsersättning bestämmas enligt lägsta reseklassen i allmänna resereglementet samt med iakttagande i tillämpliga delar även i övrigt av föreskrifterna i samma reglemente. Ersättning för kostnad till uppehälle må utgå allenast i den mån vittnet kan antagas få vidkännas sådan kostnad och må för varje dag beräknas till högst *tio* kronor eller, om utgift för nattlogi åsamkas vittnet eller domstolen eljest i särskilt fall med hänsyn till omständigheterna så prö-

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

var skäligt, till högst *femton* kronor. I ersättning för tidsspillan må vittne tillerkännas högst *tjugu* kronor om dagen. Sådan ersättning må dock ej utgå, med mindre anledning förekommer att vittnet går miste om inkomst eller eljest lider ekonomisk förlust. Har vittne för att kunna inställa sig nödgats anlita bistånd av vårdare eller annan, må ersättning efter enahanda grunder beräknas även för dennes inställelse.

var skäligt, till högst *aderton* kronor. I ersättning för tidsspillan må vittne tillerkännas högst *trettio* kronor om dagen. Sådan ersättning må dock ej utgå, med mindre anledning förekommer att vittnet går miste om inkomst eller eljest lider ekonomisk förlust. Har vittne för att kunna inställa sig nödgats anlita bistånd av vårdare eller annan, må ersättning efter enahanda grunder beräknas även för dennes inställelse.

Vad nu — — — — — 36 kap. 8 § rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953.

2) L a g

angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång.

Härigenom förordnas, att 4 § lagen den 19 juni 1919 om fri rättegång¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

4 §.

Har part — — — — — meddelas honom.

Om synnerliga skäl föreligga, må utöver resekostnaden traktamentersättning tillerkännas parten med högst *åtta* kronor för varje dag, som erfordras för resan och vistelsen vid domstolen.

Om synnerliga skäl föreligga, må utöver resekostnaden traktamentersättning tillerkännas parten med högst *tio* kronor för varje dag, som erfordras för resan och vistelsen vid domstolen.

Har part — — — — — för utgifterna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953.

¹ Senaste lydelse av 4 § se SFS 1947: 633.

I fråga om de i propositionen anförda skälen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

1951 års rättegångskommitté, som tillkallats för att verkställa en översyn av rättegångsbalken med därtill anslutande lagstiftning och administrativa författningar, har den 14 oktober 1952 avlämnat en promemoria angående ändrade bestämmelser om vittnesersättning m. m. Sedan promemorian varit föremål för remissbehandling, har inom justitiedepartementet upprättats förslag till ifrågavarande lagändringar.

Föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg, har vid lagrådsremissen anfört följande:

»Gällande bestämmelser om ersättning av allmänna medel åt vittne och målsägande, som utan att vara part höres i anledning av åklagarens talan, ävensom åt part, som åtnjuter fri rättegång, tillkom år 1947. Den höjning av prisnivån som därefter inträtt har gjort en jämkning av beloppen aktuell. I anledning härav har 1951 års rättegångskommitté, som har till uppdrag att verkställa en allmän översyn av de författningsbestämmelser som reglerar vårt rättegångsväsen, ansett sig böra lägga fram en särskild promemoria med förslag till vissa höjningar. Kommitténs förslag innebär en höjning av maximiersättningen för uppehälle till vittnen och därmed i förevarande hänseende jämställda från 8 kronor till 10 kronor för varje dag. Det särskilda maximibeloppet av 15 kronor som nu kan ges, om utgift för nattlogi åsamkas vittnet eller domstolen eljest med hänsyn till omständigheterna så prövar skäligt, föreslås höjt till 18 kronor. Ersättningen till vittne för tidsspillan, nu högst 20 kronor, skulle kunna utgå med högst 30 kronor. Ersättningen till part med fri rättegång — den kan endast avse traktamentsersättning och må utgå endast om parten förelagts att inställa sig personligen vid rätten och synnerliga skäl föreligger att giva honom ersättning utöver ersättning för resekostnaden — är nu maximerad till 8 kronor och skulle liksom motsvarande maximibelopp för vittnesersättning höjas till 10 kronor. Vittne kan under vissa förutsättningar erhålla förskott, förutom för resekostnad, också för särskild kostnad för uppehälle. För sådant förskott har i administrativ väg fastställts ett maximum av 8 kronor. Kommittén förutsätter en motsvarande jämkning av detta belopp. Slutligen må nämnas att den ersättning, som enligt en särskild kungörelse av den 26 september 1947 må tillerkännas person som hörts under förundersökning i brottmål, maximerats på det sättet att den ej må utgå med högre belopp än den hörde skulle ägt uppbära om han hörts som vittne vid domstol och ägt erhålla ersättning av allmänna medel för inställelsen. En höjning av maximum för vittnesersättningen får sålunda inverkan också på maximum för ersättning jämlikt nämnda kungörelse.

I de över promemorian avgivna yttrandena har en höjning av ersättningarna tillstyrkts, varvid dock några remissinstanser föreslagit en något kraftigare höjning än promemorians förslag innebär. För egen del finner jag kom-

mitténs förslag lämpligt avvägda. Givetvis kan det förekomma fall där trots en dylik höjning av maximibeloppen full ersättning för de verkliga, av instäl-
 lelsen vid rätten föranledda kostnaderna ej kan ges, men så måste alltid bli
 förhållandet, såvida ej maximibeloppen sättes vida högre än vad som rim-
 ligen kan ifrågakomma. En särskild anledning att iakttaga försiktighet vid
 höjandet av maximiersättningen är att, som kommittén också framhållit,
 maximiersättningen i praktiken tenderar att bli normalersättning. Det i
 vissa remissyttranden framförda förslaget att anknyta vittnesersättningarna,
 i vad de avser kostnad för uppehälle, till allmänna resereglementet finner
 jag — även om en särskild lägre traktamentsklass skulle införas — mind-
 re lämpligt av den anledningen, att därigenom principen om prövning i varje
 särskilt fall av vilken ersättning som är erforderlig kunde undanskym-
 mas; resereglementet är ju i andra fall avsett att tillämpas utan någon
 dylik prövning. Eftersom det nu är fråga endast om de jämkningar som
 påkallas av penningvärdets förändring sedan nuvarande bestämmelsers till-
 komst, finner jag ej anledning att till prövning uppta den i ett remiss-
 yttrande väckta frågan om en även utan särskilt yrkande utgående vittnes-
 ersättning. Ej heller föreligger anledning att dröja vid de andra spörsmål
 som kommittén behandlat i sin promemoria men därom kommittén ej fram-
 lagt några förslag.

Lagändringarna torde böra träda i kraft med ingången av budgetåret
 1953/54. Frågan om erforderlig anslagshöjning i anledning av lagförslagen
 kommer att av mig anmälas i statsverkspropositionen.»

Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl.
 Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 29, måtte av riksdagen
 bifallas.

Stockholm den 11 februari 1953.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från fö r s t a kammaren: herrar Ahlkvist, Olofsson, Lodenius, Lindblom,
 Björnberg, fru Wallentheim och herr Franzén;

från a n d r a kammaren: herrar Rylander, Lindberg, Landgren, fröken
 Öberg, herrar Gustafsson i Borås, Hedqvist, Fröding och Andersson i Björk-
 äng.